

BELGISCHE SENAAT**ZITTING 1982-1983**

25 MAART 1983

Voorstel van wet tot opheffing van de vrijstelling van publiekrechtelijke personen van gemeentebelastingen op grond van de wet of een algemeen rechtsbeginsel

(Ingediend door de heer Paque c.s.)

TOELICHTING

1. Sommige wetten hebben diverse publiekrechtelijke personen vrijgesteld :

- of van bepaalde gemeentebelastingen op bepaalde materies of grondslagen;
- of van alle directe gemeentebelastingen;
- of van welke gemeentebelastingen ook.

Wij verwijzen dienaangaande naar het antwoord van de Minister van Binnenlandse Zaken op de parlementaire vraag nr. 33 van senator Van Elsen, de dato 16 januari 1973.

Die vraag luidde als volgt :

« Krachtens een wet kan vrijstelling van gemeentebelasting verleend worden aan bepaalde instellingen.

Zou de geachte Minister mij de instellingen kunnen opgeven die op het ogenblik deze vrijstellingen genieten en de respectievelijke data van de wet, waarbij deze vrijstelling werd verleend ? »

De Minister gaf hierop het volgende antwoord :

« Het is haast onmogelijk de volledige opgave te bezorgen van de instellingen die krachtens de wet vrijgesteld zijn van de gemeentelijke belastingen.

R. A 12723

SENAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1982-1983**

25 MARS 1983

Proposition de loi supprimant toutes exonérations de taxes communales, prévues par la loi ou résultant d'un principe général de droit, en faveur de personnes de droit public

(Déposée par M. Paque et consorts)

DEVELOPPEMENTS

1. Certaines lois ont exonéré différentes personnes de droit public :

- tantôt, de certaines taxes communales portant sur telles matières ou ayant telles assiettes;
- tantôt, de toutes taxes communales directes;
- tantôt encore, de toutes taxes communales quelconques.

A cet égard, nous renvoyons à la réponse donnée par le Ministre de l'Intérieur à la question parlementaire n° 33 posée le 16 janvier 1973 par le sénateur Van Elsen.

Cette question était libellée comme suit :

« Certains organismes peuvent être exonérés des taxes communales en vertu d'une loi.

L'honorable Ministre voudrait-il me citer les organismes bénéficiant actuellement de cette exonération et les dates des lois l'ayant accordée ? »

Le Ministre y a donné la réponse suivante :

« Il n'est quasi pas possible de fournir la liste complète des institutions qui sont exonérées des taxes communales en vertu de la loi.

R. A 12723

Die instellingen genieten daarenboven niet in een zelfde mate van belastingvrijstelling.

1. In sommige gevallen worden alleen de onroerende goederen, het materieel of het personeel van de instellingen vrijgesteld die rechtstreeks met hun activiteit of de exploitatie in verband staan.

Dat is onder meer zo voor de Nationale Maatschappij voor Buurtspoorwegen (wet van 6 mei 1932), de Nationale Maatschappij der Waterleidingen (wet van 16 maart 1957) en de maatschappijen voor stedelijk gemeenschappelijk vervoer (wet van 22 februari 1961).

2. In andere gevallen worden de instellingen vrijgesteld van alle directe gemeentelijke belastingen. Zulks is wettelijk geregeld, onder meer voor de waterzuiveringsmaatschappijen bedoeld in de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging, voor het bij de wet van 9 augustus 1955 opgericht Wegenfonds; voor de Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel (wet van 16 juli 1948), voor het Nationaal Instituut voor Huisvesting (artikel 8 van de wet van 27 juni 1956) en voor de instellingen van de E.F.G. (protocol van 8 april 1965).

3. Daarnaast bestaan er instellingen die voor bepaalde gemeentelijke belastingen vrijstelling genieten, zoals bijvoorbeeld de nationale en plaatselijke maatschappijen voor volkswoningbouw met betrekking tot de stedenbouwkundige gemeentelijke belastingen bedoeld in artikel 70bis van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en de stedenbouw, gewijzigd bij de wetten van 22 april en 22 december 1970.

4. Tenslotte zijn er instellingen welke bij wet vrijgesteld zijn van alle gemeentelijke belastingen.

Hierna volgt een lijst ervan met naast de vermelding van de instelling (*sensu lato*) de datum van de desbetreffende wet :

- De verenigingen van gemeenten van algemeen nut : wet van 1 maart 1922;
- De Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen : wet van 23 juli 1926, gewijzigd bij de wet van 1 augustus 1960;
- De Dienst der Scheepvaart : wet van 10 mei 1929;
- De Regie der Luchtwegen : wet van 20 november 1946;
- De Regie van Telegrafie en Telefonie : wet van 19 juli 1930;
- De Belgische Radio en Televisie : wet van 18 mei 1960;
- De Regie der Belgische Rijkskoel- en -vriesdiensten : besluitwet van 14 november 1944;
- Het Centraal Bureau voor de kleine spaarders : wet van 7 december 1934;
- De Nationale Kas voor beroepskrediet : wet van 11 mei 1929 (koninklijk besluit van 2 juni 1956);

En outre ces institutions ne bénéficient pas toutes de l'exonération dans la même mesure.

1. Dans certains cas seuls sont exemptés les biens immeubles, le matériel ou le personnel de ces institutions, affectés directement à leur activité ou à l'exploitation.

Il en est notamment ainsi pour la Société nationale des Chemins de fer vicinaux (loi du 6 mai 1932), pour la Société nationale des distributions d'eau (loi du 16 mars 1957) et pour les sociétés de transports en commun urbains (loi du 22 février 1961).

2. Dans d'autres cas les institutions sont exemptes de toutes taxes communales directes. Il en est notamment ainsi pour les sociétés d'épuration des eaux visées par la loi du 26 mars 1971 sur la protection des eaux de surface contre la pollution; pour le Fonds des routes créé par la loi du 9 août 1955; pour l'Office belge du commerce extérieur (loi du 16 juillet 1948); pour l'Institut national du logement (article 8 de la loi du 27 juin 1956) et pour les organisations de la C.E.E. (protocole du 8 avril 1965).

3. Il existe également des institutions exemptes de taxes communales déterminées, comme par exemple les sociétés nationales et locales ayant pour objet la construction de logements sociaux, pour ce qui concerne les taxes communales en matière d'urbanisme, visées à l'article 70bis de la loi du 29 mars 1962, organique de l'aménagement du territoire et de l'urbanisme, modifiée par les lois des 22 avril et 22 décembre 1970.

4. Enfin, il y a des institutions que la loi exempte de toutes taxes communales.

Ci-après une liste de ces institutions (*sensu lato*) avec mention de la date de la loi qui les concerne :

- Les associations de communes dans un but d'utilité publique : loi du 1er mars 1922;
- La Société nationale des chemins de fer belges : loi du 23 juillet 1926, modifiée par celle du 1er août 1960;
- L'Office de la navigation : loi du 10 mai 1929;
- La Régie des voies aériennes : loi du 20 novembre 1946;
- La Régie des télégraphes et téléphones : loi du 19 juillet 1930;
- La Radiodiffusion-télévision belge : loi du 18 mars 1960;
- La Régie des services frigorifiques de l'Etat belge : arrêté-loi du 14 novembre 1944;
- L'Office central de la petite épargne : loi du 7 décembre 1934;
- La Caisse nationale du crédit professionnel : loi du 11 mai 1929 (arrêté royal du 2 juin 1956);

— De Rijksdienst voor jaarlijkse vakantie : gecoördineerde wetten d.d. 9 maart 1951;

— De Rijksdienst voor de Arbeidsvoorziening : besluitwet van 28 december 1944, gewijzigd bij de wet van 14 februari 1961;

— De Rijksdienst voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering : besluitwet van 28 december 1944, gewijzigd bij de wet van 9 augustus 1963;

— Het Rijksfonds voor Sociale Reclassering : wet van 16 april 1963;

— De Nationale Dienst voor de werknemerspensioenen (koninklijk besluit van 24 oktober 1967, art. 67);

— Het Fonds voor arbeidsongevallen : wet van 10 april 1971;

— Het Fonds der beroepsziekten : wetten van 3 juni 1970;

— De Koninklijke Muntshouwborg : wet van 19 april 1963.

De vrijstelling van belasting betekent niet dat de instellingen ontslagen zijn van het betalen van gemeentelijke retributies voor bewezen diensten. » (Bulletin van *Vragen en Antwoorden* van de Senaat nr. 22, zitting 1972-1973, blz. 773-774).

2. Krachtens een algemeen rechtsbeginsel, en niet op grond van een wet, zijn de Staat en de provincies vrijgesteld van gemeentebelastingen met als grondslag :

— de goederen van hun openbaar domein (in beginsel zouden dus de gemeenten op die goederen belasting kunnen heffen, maar in de praktijk is hun dat niet mogelijk zolang de Staat voor die goederen geen kadastraal inkomen bepaald heeft; dat doet hij niet, omdat hij aan zichzelf geen belasting oplegt);

— alsook de goederen van hun privaat domein bestemd voor een dienst van openbaar nut (*cf.* Cass., 16 januari 1905, *Pas. I.* 83).

3. Het onderhavige wetsvoorstel strekt tot afschaffing van alle vrijstellingen waarvan sprake is sub 1 en 2, met andere woorden : het strekt tot afschaffing van vrijstellingen van gemeentebelastingen die toegekend zijn door een wet of voortvloeien uit een algemeen rechtsbeginsel, ten voordele van publiekrechtelijke personen.

De redenen daarvan zijn de volgende :

a) het is billijk en logisch ter zake een volkomen wederkerigheid te betrachten.

Zoals de gemeenten aan de Staat de B.T.W., de fiscale zegels en de onroerende voorheffing voor hun vastgoed, moeten betalen, zo moeten de Staat en de publiekrechtelijke instellingen aan de gemeenten ook de belastingen betalen die zij geheven hebben.

Aldus zal er een einde komen aan een onaanvaardbare discriminatoire toestand;

— L'Office national des vacances annuelles : lois coordonnées le 9 mars 1951;

— L'Office national de l'emploi : arrêté-loi du 28 décembre 1944, modifié par la loi du 14 février 1961;

— L'Institut national de l'assurance maladie-invalidité : arrêté-loi du 28 décembre 1944, modifié par la loi du 9 août 1963;

— Le Fonds national de reclassement social : loi du 16 avril 1963;

— L'Office national des pensions pour travailleurs salariés (arrêté royal du 24 octobre 1967, art. 67);

— Le Fonds des accidents de travail : loi du 10 avril 1974;

— Le Fonds des maladies professionnelles : lois du 8 juin 1970;

— Le Théâtre royal de la Monnaie : loi du 19 avril 1963.

L'exemption de la taxe n'implique nullement que les institutions soient dispensées du paiement de redevances communales pour services rendus. » (Bulletin des *Questions et Réponses* du Sénat n° 22, session de 1972-1973, pages 773-774).

2. Par ailleurs, en vertu d'un principe général de droit et non en vertu d'une loi, l'Etat et les provinces sont exonérés des taxes communales ayant comme assiette :

— les biens de leur domaine public (en principe, donc les communes pourraient taxer ces biens mais cela leur sera impossible pratiquement tant que l'Etat n'a pas établi une valeur cadastrale pour ces biens, ce qu'il ne fait pas du fait que l'Etat ne se taxe pas lui-même);

— ainsi que les biens de leur domaine privé affectés à un service d'utilité publique (voir Cass., 16 janvier 1905, *Pas. I.* 83).

3. La présente proposition de loi vise à supprimer les exonérations dont il est question sub 1 et sub 2, c'est-à-dire qu'elle vise à supprimer toutes exonérations de taxes communales, prévues par la loi ou résultant d'un principe général de droit, en faveur de personnes de droit public.

En effet :

a) d'une part, il est équitable et logique d'établir une réciprocité totale en la matière.

De même que les communes doivent payer à l'Etat la T.V.A., les timbres fiscaux, le précompte immobilier pour leurs biens immobiliers, de même l'Etat et les organismes de droit public doivent payer aux communes les taxes qu'elles ont votées.

Ainsi sera-t-il mis fin à une situation discriminatoire inacceptable;

b) de vrijstellingen van gemeentebelastingen ten voordele van bepaalde publiekrechtelijke personen zijn even zoveel « geschenken » aan de Staat, ten nadele van de gemeenten.

De financiën van de plaatselijke gemeenschappen zijn door de beslissingen van de centrale overheid en de noodzaak een sluitende begroting in te dienen in zo'n toestand geraakt, dat dergelijke geschenken niet te rechtvaardigen zijn.

4. Het onderhavige wetsvoorstel bedoelt echter de Staat en de publiekrechtelijke instellingen, niet vrij te stellen van de gemeentelijke opcentiemen op de onroerende voorheffing.

Die aangelegenheid moet geregeld worden door een bijzondere wet op de dode hand, in de zin van het wetsvoorstel betreffende het terugbetalen door de Staat aan de gemeenten van de in hun nadeel verminderde opbrengst van de onroerende voorheffing uit hoofde van gebouwen die toebehoren aan openbare en gelijkgestelde diensten en die vrijgesteld zijn van de onroerende voorheffing, ingediend door volksvertegenwoordiger Jérôme c.s. (Gedr. St. Kamer 168, 1981-1982, nr. 1). Daardoor wordt de Staat verplicht voor zijn onroerende goederen een kadastraal inkomen te bepalen, alsook een theoretische onroerende voorheffing, waarop de gemeenten hun opcentiemen kunnen toepassen.

**

VOORSTEL VAN WET

ENIG ARTIKEL

Alle vrijstellingen van gemeentebelastingen ten bate van publiekrechtelijke personen vervallen.

b) les exonérations de taxes communales au profit de certaines personnes de droit public constituent autant de « cadeaux » à l'Etat au détriment des communes.

La situation financière des collectivités locales, du fait des décisions du pouvoir central et l'exigence de l'équilibre budgétaire, rendent inacceptables ces cadeaux.

4. A noter que la présente proposition ne vise pas l'exonération de l'Etat et des organismes de droit public des additionnels communaux au précompte immobilier.

Cette matière doit être réglée par une loi spéciale sur la « main morte » dans le sens de la proposition de loi relative au remboursement par l'Etat aux communes de la moins-value au précompte immobilier qu'elles subissent du fait de l'existence d'immeubles appartenant à des services publics et assimilés exonérés du précompte immobilier, déposée par le député Jérôme et consorts (Doc. Chambre 168, 1981-1982, n° 1). Cette proposition tend à imposer à l'Etat l'obligation d'établir une valeur cadastrale pour ses biens immeubles ainsi qu'un précompte immobilier théorique sur lequel les communes pourraient appliquer leurs additionnels.

G. PAQUE.

**

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE UNIQUE

Sont supprimées toutes exonérations de taxes communales existant en faveur de personnes de droit public.

G. PAQUE.
M. VAN HERREWEGHE.
W. GELDOLF.
E. PEETERMANS.
G. GRAMME.
J. GILLET.
R. VANDEZANDE.